

III. Osobní dokumenty nositele

Tyto dokumenty jsou nedílnou součástí faleristického bádání. V řadě z nich najdeme záznamy o udělených vyznamenáních. Ale do jisté míry nezakotvenost faleristiky v obecném povědomí přispěla ke ztrátám mnoha cenných dokumentů. Sběratelství vyznamenání se podřídló zásadám filatelie a numismatiky, tj. sbírání jednotlivých exemplářů bez vazby na jejich nositele.⁵⁵ Výčet osobních dokladů není možné podat v úplnosti, pro příklad uvedme čtyři typové skupiny.

1. Genealogické doklady

Jsou velice rozmanitého charakteru, nejprůkaznějšími se jeví: rodokmeny, dotazníky,⁵⁶ vojenské kmenové listy,⁵⁷ průkazy,⁵⁸ vojenské rozkazy,⁵⁹ predikáty a erbovní listiny.⁶⁰

2. *Novinové články k udělení vyznamenání, vojenské ročenky a schematismy*

3. *Vzpomínky nositelů, jejich deníky⁶¹ a korespondence*

4. Vyobrazení

Mohou posloužit jako doklad pro udělení vyznamenání, k němuž se nedochovala žádná písemná dokumentace – jako příklad lze uvést li-

tografie⁶² a fotografie⁶³ – či k rozpoznání vyznamenání na portrétu, jež nám umožnilo určit danou osobu.⁶⁴

ZÁVĚR

Jmenovací a udělovací dokumenty k vyznamenáním nesou vždy název *dekret*, pokud je nemůžeme blíže specifikovat jako *listinu* či *průkaz*. Název *díplom* ve faleristice nepoužíváme. Ostatní dokumenty provázající celý proces udělování vyznamenání pojmenováváme ad hoc.

Vincenz Priessnitz s císařskou medailí, litografie, tisk J. Rauh, 1846, SOKA Jeseník, RA Priessnitz-Ripper, fasc. 1

55 Prakticky veškerá literatura pro sběratele vyznamenání má podobu katalogu. Vzhledem k jejich četnosti a irelevantnosti pro téma tohoto článku se zřikáme jejich citace.

56 Z tohoto pohledu jsou cenné spisy okresního vedení NSDAP obsahující rodokmeny a dotazníky členů strany i jejich rodinných příslušníků (SOKA Jeseník, fond NSDAP – OV Jeseník). Je zde uvedena rubrika pro získaná vyznamenání za 1. světové války, která byla výtěžena pro celostátní soupis *Kdo byl kdo v říšské župě Sudety* a pro metodický článek: Květoslav GROWKA, *Poznámka k nošení rakousko-uherských vyznamenání v Československu*, Signum 4, 2006, 13, s. 436–440.

57 Pro příslušníky československé armády jsou uloženy ve Vojenském historickém archivu v Trnavě.

58 Např. Vojenská knížka, Vojenská legitimace, Militärpass, Wehrpass, kde jsou kolony pro zápis udělených vyznamenání.

59 Např. doklad o udělení nejvyšších vojenských vyznamenání gen. Böhm-Ermollimu: K. und k. Heeresgruppenkommando Böhm-Ermolli – Befehl Nr. 3, Feldpost 332, am 30. Juli 1917: „Vor kurzem geruhten Seine Majestät der Deutsche Kaiser mich mit dem Eichenlaub zum Orden „Pour le mérite“ und heute Seine k. und k. Apostolische Majestät der Kaiser von Oesterreich und König von Ungarn mit dem Kommandeurkreuz des Militär-Maria-Theresien-Ordens auszuzeichnen.“ Kopii poskytl autorovi r. 1994 Eustach Bittner.

60 Citujme z listiny z 29. 1. 1896 o udělení šlechtictví Karlu Weissovi: „Geboren im Jahre 1842 zu Wien, Oberst und Commandant des Dragoner-Regimentes Kaiser Franz Nro. 1, Besitzer des Militär-Verdienstkreuzes, des Militär-Dienstzeichens III. Classe für Offiziere und der Kriegsmedaille; Ritter des könig. italienischen Kronen-Ordens, ...“ – SOKA Jeseník, fond Archiv města Jeseníku, dodatky, inv. č. 9c.

61 Deník maršála Böhm-Ermolliho výtěžil Eustach BITTNER, *Druhá rakousko-uherská armáda ve světové válce 1914–1918*, Zvl. otisk z Časopisu Slezského muzea řada B, Historia 15, 1966, 1, s. 66–74. Bittner připravil v roce 1971 pro švýcarský časopis JECOD článek o maršálových vyznamenáních; vzhledem k nástupu normalizace bohužel nevyšel. Český koncept článku poskytl autorovi.

62 SOKA Jeseník uchovává litografii s portrétem zakladatele vodoléčby Vincenze Priessnitze (1799–1851), nositele Velké zlaté medaile za zásluhy, kterou mu roku 1846 udělil císař Ferdinand I., viz fond Rodinný archiv Priessnitz-Ripper, fascikl 1. O něm naposledy Miloš KOČKA – Alois KUBÍK, *Vincenz Priessnitz. Světový přírodní léčitel*, Štítý 2006.

63 V roce 1949 po Stalinově tažení proti jugoslávskému vůdci J. Brozi Titovi museli všichni nositelé jugoslávských vyznamenání tato „na protest“ vrátit. Účastník SNP mjr. Martin Obdržálek musel odevzdat Řád bratrství a jednoty 2. stupně. Tiskovým dohledem byla cenzurována i jeho vojenská fotografie, aby řád a anglická para nášivka nebyly vidět; foto viz Květoslav GROWKA, *Úvaha o typologii a ceně Řádu Slovenského národního povstání*, Signum 5, 2009, 5, s. 250.

64 Stalo se v případě kdysi anonymního obrazu Johanna Antona Hafferla ze sbírky Vlastivědného muzea Jesenicka, viz Květoslav GROWKA, *Neznámý portrét nositele Stříbrného občanského kříže z let 1813–1814*, Drobná plastika 1992, 2–3, s. 78–80.